

Architecting an Abode

פרשת ויצא תש"פ

GENESIS

PARASHAS VAYEITZEI

28 / 16 - 29 / 2

what I have spoken about you."

¹⁶ Jacob awoke from his sleep and said, "Surely HASHEM is present in this place and I did not know!" ¹⁷ And he became frightened and said, "How awesome is this place! This is none other than the abode of God and this is the gate of the heavens!" ¹⁸ Jacob arose early in the morning and took the stone that he placed around his head and set it up as a pillar; and he poured oil on its top. ¹⁹ And he named that place Beth-el; however, Luz was the city's name originally.

2 Shabbat kedesh - R. Pinchas

The term "Beis HaMikdash" means a "house" of kedushah. What is the purpose of a house? Chazal convey to us how highly Hashem values a house:

Not like Avraham, for whom it is written, "mountain," as it says (Bereishis 22:14), "As it is said this day, on the mountain Hashem will be seen." And not like Yitzchak, for whom it is written "field," as it says (ibid., 24:63), "And Yitzchak went out to pray in the field." Rather, like Yaakov, who called it "house," as it says (ibid., 28:19), "And he called the name of that place 'the house of God.'"

5

והאבות הקדושים הם ידעו היטב כי יש סוד של מקום, כי על כן דרשו ברוב יגיעה למצוא זה המקום, ואמנם מצאוהו! ואמרו ז"ל (פסחים פח.) "לא כאברהם שכתוב בו הר שנאמר אשר יאמר היום בהר ה' יראה. ולא כיצחק שכתוב בו שדה שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה, אלא כיעקב שקרא בית שנאמר ויקרא את שם המקום ההוא בית אל." - כולם הם בחינות שונות עד כמה שנתהוה אצל כל אחד מהאבות דרגת המקום, אבל זה ודאי כי אצל כולם הלך זה ושמרוהו מנקודת סוד המקום, עד שחז"ל הלא אמרו על יעקב אבינו (מובא ברש"י בראשית כח, יז) כי "אמר אפשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי מיד יהיב דעתיה למהדר", גם תפלה מונחת מתחת סוד המקום, כאמרו (שם) מה נורא המקום הזה וגו' וזה שער השמים. ושם ברש"י: "מקום תפלה" (ויעוין כן בתרגום). - הנה כל ה"היב דעתיה למיהדר" של יעקב אבינו, היה אך ורק מחמת "מקום" שהתפללו אבותי, והוא מתוך כי ידע יעקב סוד המקום! ארץ ישראל בכללה היא המקום של הכלל ישראל, וירושלים היא מדרגה עוד יותר גדולה בסוד המקום, ומקום המקדש הנהו המדרגה העוד יותר גבוהה בסדר

המקום, שם הוא סוד עצמו של המקום. ובסוד זה מלאה כל התורה כולה, כן נאמר (לעיל יב, ה) "כי אם אל המקום אשר יבחר ה' מכל שבטיכם לשום את שמו שם וגו'." (ושם בפסוק יד) "כי אם במקום אשר יבחר ה' באחד שבטיך שם תעשה עולותיך וגו'." (ועוד בפסוק יח) "כי אם לפני ה' תאכלנו במקום אשר יבחר ה' וגו'." (ובפסוק כא) "כי ירחק ממך המקום: ועוד הרבה בתורה. אין התורה מסמנת בית המקדש בלשון מקום, כביטוי לשון בעלמא, התורה קוראת את המקדש בשם מקום, מחמת כי הוא אמנם סוד המקום ביחוד, אבל אמנם הדברים הם כפשוטן, והוא סוד ודאי.

ויצא מזה יסוד גדול למעשה, הלא למדנו וראינו מכל הדברים שדיברנו, כי סוד הדברים הוא, כי הכל תלוי "במקום", כלום יתכן לצמוח אם לא במקום הגידול, כן בכלליות הבריאה, וכן ומכש"כ בבחיר הבריאה הוא ה"אדם" הגדול, הנה כל גידולו בסוד המקום תלוי, ומקום גידולו הוא ארץ ישראל, וירושלים, ובית המקדש ביחוד, ועכשיו שאין לנו כל אלה המקומות, יבנו במהרה, מה יעשה האדם ויתכונן? הנה צריך האדם לידע כי כיום מקום הגידול היחידי הוא מקומות התורה, מקומות הישיבות, ואם נמצא האדם בישיבה, בטוח הוא כי כאן יכול יוכל להתגדל, הישיבה היא מקום הצמיחה ודאי, אשר לא יתכן זה להשיג במקומות אחרים, כי בהעדר סוד המקום לא יצמח. וידע זה האדם להגביר חיילים ולנצל את הזמן, והמקום!

ולפי כל דברינו בביאור הסוד של מקום, כבר נבין בפשטות מאמר חז"ל שאמרו (ברכות ו:): "כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעוורו וכשמת אומרים עליו אי עניו אי חסיד וכו'". וכבר עמדו על מאמר זה כל המפרשים לשאול מאי כל כהאי ענין של קובע מקום, אשר על ידי זה יזכה לרב טוב כזה? אולם כפי כל המבואר בדברינו נפרש המאמר כפשוטו, כי גם תפילה בסוד המקום היא תלויה, אם כן ודאי כי קביעות מקום הוא עיקר גדול, וגידולו ושכרו מרובה ודאי!

3 קד דעת ביאורים תורה

בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים (לב, ח). הקב"ה שם לכל עם ועם גבולו במקומו. כשמחבוננים בסוד ענין המקום, רואים כזה נפלאות גדולות. ובקצה, רואים כי ישנם מקומות מקומות, וכל מקום ומקום יש לו אקלים מיוחד, וכל אקלים ואקלים יש לו סגולות מיוחדות. אנשים הדרים במקום אחד, שונות הם תכונותיהם מאלה הדרים במקום אחר, המקום משפיע על הדרים בו! צמחים של כל מקום ומקום שונים בטיבם. לא כל מה שצומח במקום אחד יצמח במקום שני. וכן כל מקום ומקום יש לו מיוחדות בהמינרלים שלו, ואשר לאחר גם לא נמצא בהם מינרלים בכלל. ולכל אדם הדברים האלה פשוטים מאוד ואין מתמיה ולא שואל כל קושיא על אלה השינויים, כי כל אחד מבין זאת פשוט כי כן הוא הענין כי אמנם נמצאים בהבריא מקומות מקומות בסגולות מיוחדות, אשר לא כולם שוים הם.

זהו סוד הבריאה כי הכל, בכל מכל כל, מונחים תחת סוד המקום, "כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב" (איוב כח, א). והכתוב (בראשית א, כד) אומר "תוצא הארץ נפש חיה", הנה כי גם נפש חיה תולדות הארץ היא, גם נפש חיה מונחת היא מתחת האקלים של הארץ, מתחת הסוד של "מקום", מעכשיו, אחרי שאנו רואים כי כל הדברים, פעוטים שיהיו, מונחים בסוד המקום, ואין לך דבר שאין לו מקום, אם כן ודאי כי "האדם" הגדול, בחיר הבריאה, הלא אין ספק כי מונח הוא מתחת סוד המקום, וכי יש לו מקום אשר שמה גידולו באמת!

וכאשר נבין היטב סוד ענין זה, נבין כבר פשוט כי כל הענינים הנמנים בסגולותיה של ארץ ישראל, הינם דברים כפשוטן, היינו כי ארץ ישראל היא המקום המיוחד לסגולות האלה, ארץ ישראל היא המקום לאלה הצמחים, וכבר לא תשאל מדוע זה כי אותם הדברים הרוחניים לא צומחים כאן, כמו שלא תשאל מדוע אין צומחים כאן אתרוגים כמו שהם צומחים בארץ ישראל, משום שכאן אין המקום שלהם.

4

בקינות של תעשה באב, בקינה של ציון הלא תשאל נאמר שם: "שם השכינה שכונה לך" - צריכים להבין זה מיסוד סגולת המקום, ר"ל כי סוד זה המקום הוא, כי שם נמצא השראת השכינה, סגולת זה המקום היא כן שמגדלת שכינה! "את בית מלוכה", "ואת כסא כבוד קל" - ענינים אלה גם כן מצד סוד המקום הם, "חיי נשמות אויר ארצן" - הנה הם דברים כפשוטן, "חיי נשמות" ממש, סוד זה המקום גדול כל כך, אשר "האוויר" שלו הינו ממש "חיי נשמות".

17. THIS CAN ONLY BE GOD'S HOUSE. Ya'akov leaves his parents' house to found a Jewish home and brings with him nothing other than what makes up his own personality. This is what this section proclaims from the outset, and all that follows revolves around founding this home. Ya'akov was the first to affirm that God is to be sought out first of all in the family and the home; he was the one who conceived the idea of the "House of God" בית אלקים meaning that the most important and closest place of divine manifestation is the place where human souls blossom and flourish, where man contributes what he himself is, in order to build his life and forge his activity out of it (יעקב קראו בית); Midrash Psalms 81).

9

ר. פינעו

This teaching of Chazal expresses the different approaches taken by the Avos. What is the right way to achieve a personal connection and relationship with Hashem? Avraham chose the way of the "mountain," Yitzchak, the way of the "field," and Yaakov, the way of the "house." And Hashem cherished the way of the "house" above all.

Obviously, it is impossible to build a relationship with Hashem in the street or the park, as this relationship requires privacy. If a person spends his time in the street, this surely will not help him grow to be an outstanding *talmid chacham* and *yerei Shamayim*. But Avraham Avinu maintained that climbing to the top of a high mountain and separating himself from the impurity of his surroundings granted him sufficient privacy with Hashem. Yitzchak Avinu disagreed: A mountain is not enough. True, there are not very many people on top of a mountain;

nevertheless, it is an area open to all who wish to enter. What we need is a field, because a field is private property. That is why "Yitzchak went out to pray in the field." He felt that in order to be alone with Hashem and build a relationship with Him, a field is needed.

Yaakov Avinu countered that even the privacy afforded by a field is insufficient to build a proper relationship with Hashem. What we need is total privacy—that of a house. A house is one hundred percent private. No one comes in without knocking, even when the door is unlocked. This is because everyone knows that a house is a private place and no one may enter unless granted permission by the master of the house.

Hashem agreed with Yaakov Avinu: "Rather, like Yaakov, who called it 'house.'" Here, Yaakov Avinu taught us something every important. To build a relationship with Hashem, *deveikus* itself is not enough. The *deveikus* needs complete privacy. Not like Avraham's mountain, and not like Yitzchak's field, but like Yaakov's house.

In order to build a true relationship with Hashem, we need a house of *kedushah*. In other words, we need a Beis HaMikdash. In the Beis HaMikdash, we lived with Hashem in *kedushah* and *taharah*. And on Shabbos, we live alone with Hashem, undisturbed by the world and its mundane concerns. And living with Hashem is also the quality of a *talmid chacham*.

ובית המקדש נקרא בסתם מקום כמו שנאמר כי ירחק ממך המקום¹⁹ אל המקום אשר יבחר²⁰ ויפגע במקום²¹, וכן הקב"ה נקרא מקום שהוא מקומו של עולם (כמו שאיתא בבראשית רבה סח) והוא גם כן כמו שאמרו בשמות רבה (ס"ד מה) על פסוק הנה מקום אתי²² אתרי טפילה לי כו'. והיינו דהגם שעצמותו כביכול אין סוף מכל מקום מצד הבריאה אנו מייחסים לו מקום, לומר האלהים בשמים²³ ושוכן מרום²⁴ ומלא כל הארץ כבודו²⁵ וכדומה. אבל לא שנתפס במקום, רק לומר שאין עוד מלבדו²⁶, דגם המקום אינו דבר נבדל ממנו²⁷. והוא מקום אתי, לא שהוא במקום רק שגם המקום הוא אתו יתברך שאין שום דבר נפרד גם בעולם הנפרדים שהוא יתברך ממלא כל עלמין²⁸ ואתה הוא משנברא העולם ועד שלא נברא העולם²⁹ הכל יחוד גמור בשוה כידוע. והמקום של עולם הוא גם כן כביכול הוא יתברך וכידוע בסוד הצמצום למציאות המקום. כי מה שנגלה מציאות מקום מוגבל הוא רק מצד צמצום והעלם האור, אבל באמת עדיין הוא שם כמקורם רק שהוא בעלעלם עצום והעלם לפנים מהעלם כפי מדינת השתלשלות העולמות זה למטה מזה, שעולם שלמטה הוא מה ששם העלם יותר.

וכבר דרשו רז"ל (בקהלת רבה) על פסוק גם את העולם נתן בלבם³⁰ לשון העלם, כי מציאות העולם שהוא המקום הוא רק על ידי עצמות אור אין סוף ומשתלשל מהעלם להעלם עד ארץ התחתונה הלזו שהוא תוקף ההעלם שאין למטה ממנו, עד שיש מציאות למורדים ומכעיסים על פניו יתברך. ועם כל זה גם שם מלא כל הארץ כבודו שהכל ברא לכבודו³¹ ואף מרשעים עולה קלוטו³² למי שרואה אחרים. ואחרית עכו"ם ציה ושוממה³³ כמו בתחילת הבריאה והארץ היתה תוהו³⁴ שעל זה היה כונת הבריאה שיהיה מקום תוהו ובוהו, וגם שם יהיה מציאות אור במאמר ה' יהי אור³⁵ למי שזוכה לראות האור כי טוב, כי נגזו מפני רשעים³⁶ אבל מכל מקום הוא נמצא בניגוי והעלם. והוא הזוי יקריה דמלא כל הארץ כבודו.

וכבוד ה' מלא את המשכן³⁷, ששם היה ההתגלות יותר. ובבית קדש הקדשים שבבית המקדש עוד יותר כי היא שורש בריאת המקום דאבן שתייה שמשם הושתת כל העולם כולו³⁸. דעל כן נקרא מקום סתם שהוא מקומו של עולם וכל העולם נכלל באותו מקום ונברא ממנו ויונק אחר כך גם כן על ידי הגידים היוצאים משם (כמו שאמרו בקהלת רבה³⁹). והיינו דתחילת הבריאה היה רק מקום זה ואחר כך היה מתפשט והולך⁴⁰ ועל כן יוכל לחזור ולהתקבץ ולהצטמצם באותו מקום, כמו שאמרו גבי יעקב כשלו באותו מקום דקיפל כל ארץ ישראל תחתיו⁴¹ כי לא היה כל כך התגלות שכינה באותו מקום בעולם הזה כמו אז שהיה יעקב שם. וכמו שנאמר והנה ה' נצב עליי והשיג שוה בית אלהים ושער השמים⁴² שזהו המקום שרצה חשיי בבריאת העולם שיהיה שם התגלות כבודו ויקרו. ומעין דוגמא היה גם כן בכל שנה כשנגנס הכהן גדול לשם הכפורים ומשם חפר אוכל למו שהמשין השפעה לכל ישראל במזון הגוף והנפש לכל השנה.

(פיר צדיק, קדושת השבת מאמר ז)

Shabbos Means Privacy

There is something else that constitutes a private domain, a secluded house, in which our relationship with Hashem expresses itself.

And this "house" exists even today when the Beis HaMikdash is destroyed. It is *Shabbos Kodesh*.

Shabbos is a time of relationship with Hashem. Nowadays, we don't have *avodas ha-korbanos*—yet we still have the lit Menorah, the Shulchan, the Mizbe'ach and the *Kodesh HaKodashim*. All these are expressed in the various aspects of *Shabbos Kodesh*.

The privacy of Shabbos is expressed in the halachah of "A person shall not go out of his place on the seventh day,"¹⁹ which is the prohibition of transferring objects from one domain to another. Although this *melachah* is the last of the thirty-nine *melachos* of Shabbos, it has special significance and is the one chosen to begin *Maseches Shabbos*.

This is because Shabbos is the private domain of the Jewish People. It is when we are alone with Hashem. And on that day, we should not go out of our "place."

We can appreciate this point more deeply by considering the type of *avodas Hashem* we do on Shabbos. What is our *avodah* on Shabbos? To do nothing.

11

We are commanded:

Cease from activity as if all your work was done.²⁰

On Shabbos we do only one thing: live in a state of just Hashem and us. We don't work, we don't cook, we don't travel. We just "Remember the day of Shabbos to sanctify it." All we do is remember that now it is Shabbos, and we are now with Hashem.

This may be compared to Zaidy and Bubby coming for a visit. All the children are happily prancing around them, but... where is Mommy? She is in the kitchen, baking a cake to serve to her beloved guests. Zaidy says to her, "We didn't come for the cake. We have enough cake at home. We came to spend time with you! Please come and sit down with us."

So it is on Shabbos. It is not the time to prepare, to work then to honor Shabbos. It is the time to just enjoy being with Hashem.

There are a lot of mitzvos that can be fulfilled either in private or in public. But when they are done in private, it is something else altogether. It is in a state of privacy where a Jew meets Hashem.

הלכות

פרשת ויצא

והלבוש

קמה

ובאשר מדברים על ענין של קדושת הבית, יש לדעת מאיפה אנו יודעים כלל שיש ענין של קדושה בבתי ישראל, ושיש חילוק

15

בין בית יהודי ובית לא יהודי בעצם קדושתה. והנה מנינו ג' מיני נגעים, נגעי אדם, נגעי בגדים, ונגעי בתים, והם מכוונים נגד האדם ונגד הבגדים ונגד הבית, ומוכח שהאדם ובגדיו וביתו הם ג' עניינים של קדושה, שבתי ישראל הם לא כשאר בתי אומות העולם, שהרי בתי אומות העולם אינו מטמא בנגעים, הרי שבעצם הבית של ישראל יש קדושה וש"ך בהם נגעים ויש להשמר מהם.

ונגד אלו ג' עניינים היינו נגעי אדם בגדים ובתים, נתן לנו הקב"ה לנו ג' עונות שהם המצוות הנק' עיטין בזה"ק (מ"ג פה, ט), לשמור על ג' קדושות אלו הנמצאים באדם ובגדיו ובביתו מאותם הנגעים. תפלין על האדם, ציצית על הבגדים, ומוצה על הבית. והם שמירה שהאדם לא יתטא כמבואר בל' הרמב"ם (מוצה ו, יג), 'אמרנו חכמים הראשונים כל מי שיש לו תפלין בראשו וזרועו וציצית בבגדו ומוצה בפאתו מוחזק הוא שלא יתטא, שהרי יש לו מזכירין רבים, והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא, שנאמר (תהלים לז, ח) 'חונה מלאך יי סביב ליראיו ויחלסם', הרי שהמוצה מסייע לאדם שלא יתטא, כי המוצה הוא הוראה על הבית שהוא בקדושתו, ואם כותלי הבית אין בהם קדושה אין מה לקבוע מוצה על הבית, כי איך יתפוס השמות הקדושות והמורה הק' שיש במוצה כותלי בית שאין בו קדושה, והמוצה עומה היא הוראה על קדושת הבית, והמוצה מסייע לשמור קדושת הבית.

14

ועיקר קדושת הבית תלוי בצמונה שהקב"ה נמצא בבית, ושהשכינה נמצאת בבית, כמאמרם ז"ל (סוטה י, ה) שכינה שרוי בנייהם, וכשהאדם זוכר שהוא עם השכינה הק' הרי

ממילא זוכר להתנהג עם בקדושה, וזה הוא תכלית המוצה כמו שכ' הרמב"ם (שם) 'וכל זמן שיכנס וילא יפגע ביחוד השם שמו של הקדוש ב"ה ויזכור אהבתו ויעור משנתו ושיגותו וצבלי הזמן וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת אור העולם ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי משימים', הרי שהמוצה מזכיר את הקב"ה ומונע מהאדם מלישון בתרדימת הזמן, רק לזכור תפקידו בעולם.

166

ובדברי הרמב"ם נחחדש חידוש גדול שבמוצה יש כח לשמור את האדם מלחטוא חף ציאתו לרחוב, שהרי כ' שיכנס וילא, הרי שקדושת הבית הוא הכח להאדם ללכת ולזכור הקב"ה גם כשהוא ממוך לבית, ואם אדם רוצה לדעת מנין יש לו הכח להתגבר על הילך הרע הנוצר ברחוב, הכח הוא מהבית, מהקדושה שיש בבית, בבית שיש שם השכינה הקדושה, שצשעה שהאדם צא לחוץ ביתו זוכר בהקב"ה וזוכר שיש צורה עולם, בכח זה הוא מתחזק בעת יציאתו מן הבית לזכור שהקב"ה עמו, וממילא מתגבר על כל הנסיונות. וכבר הזכרנו כמה פעמים דברי הרבי הק' מסאטמאר זי"ע צפ"י 'הושענא בית הבחירה' שהטעם שהבית המקדש נקרא בית הבחירה הוא, כי צעת שאדם נמצא ברחוב הרי משקל הבחירה אינו שיה, כי הרי כוחות הרע מתגברים עליו להחטוא, ורק בבית המקדש משקל הבחירה הוא כראוי, ולכן נקראת בית הבחירה, וכן בכל בית יהודי הוא מקדש מעט, ויש בה קדושה והשראת השכינה, והרי זה בית הבחירה, וראיתי מציאים בשם ספר הפרדס לרש"י שהאמה על אמה שזריכים להאיר בבית שאינו מסויד, הוא כדי להזכיר

לאדם את חורבן בית המקדש, ושעכשיו השכינה הוא בביתו, וזה הוא הקדושה הנפלאה שיש בכל בית יהודי, והעבודה הוא שיהי בית יהודי בית הבחירה, מקום מלא יראה וקדושה שהאדם יחזק את הכח להיות בומר צטוב על ידו, כי הרי כוחות הרע הנמצאים בחוץ הם כל כך חזקים, היכן שהאדם הולך הם צועקים לו להיות נגרר ח"ו למטה ולאצד את מעלתו הנוראה שהוא עם קדוש, אבל הבית היהודי עם המוצה, הוא הנותן לאדם כח להיות זוכר בהקב"ה בביתו ברחוב.

16a

ובן ראיתי בדברי הגאון זי"ע באדרת אליהו (בראשית ד, ז) וז"ל 'לפתח חטאת רובן, צפתת הבית רובן החטאת, לכן צוה הקב"ה לקבוע מוצה בשמאל יציאתו מפתח הבית, וכן אמרו רבותינו ז"ל (יומא פו, ג) הלואי שמהא יציאתו כציאתו, וכן אמרו רבותינו ז"ל (מדי ל, ג) כיון שיצא החינוק לאויר העולם כו', רמזו על זה הענין, וכן כתב צפ"י האזינו

על הפסוק (דברים לג, יא) 'כנשר יעיר קני', וכי שם חז"ל י"ב כשרוצה לילך מצינו מעיר אותו מצות מוצה לראות ש-ד"י, הרי שמצות מוצה מזכרת לו את השי"ת צעדו ברחוב, ונראה שבדוקא כתב שהמוצה מעיר אותו לראות שם ש-ד"י, שהוא מורה על צמנות והסתפקות, ולא ילך אחר תאויו. ואמר לי אחד שלמד בבית הספר דגור צירושלים בבית הרבי הבית ישראל זוק"ל, ששאל הרבי זי"ע פעם את הילדים מה צריכין לחשוב אלל המוצה, וכל אחד אמר איזה דבר, והבית ישראל אמר להם שהכוונה הוא שצשעה שהאדם יחזור לביתו יהי צאתו מנצב ברחובות כמו אשה עכשיו צעת שהולך מצינו, והסוף שאין זה דבר קל. כך הם מוכן הדברים שאמר אז.

17

כ"ה טו) 'ושב מאחרין', וכאשר אנו דינים משאלה של ספק ערות דבר שיגרום 'ושב מאחרין' צריכים לשמור הדבר עד קצה האחרון. על בית יהודי נאמר (שם) 'יהי ממונין קדוש', וצריכים לקיים 'ולא יראה צן וגו', כי אם לאו הרי יכול ח"ו לגרום 'ושב מאחרין'. ובאמת קצת חסר אצלנו האמונה שהבית הוא באמת קודש, וחסר לנו האמונה שהשכינה נמצאת אצנו בבית, וצריכים להאמין בזה, ולא נוכל לשמור הקדושה ויהי לנו ההרגשה שאסור לנו לעשות או להביא דברים שהם היפך מציאות השכינה הקדושה בבית.

ובאשר אדם יודע שהבית שלו הוא קודש, ובית יהודי אינו דומה כלל לבית הגוי אשר מסביב, רק הוא מקום קדוש, בית המקדש מעט ע"י ההשראת השכינה שיש שם, הוא יודע שהוא חייב לשמור את הקדושה. וידוע מעשה שהי' בנכנסו הגדולה הראשונה, ששאלו את החפץ חיים זי"ע אם צריכים מחילה לנשים שישבו במקום גבוה מאד, ואמר כי הקללה הכי חמורה שיש במורה הוא (דברים

Rambam in the beginning of *Hilchos Beis HaBechirah* lists three functions of the *Beis Hamikdash*: (1) to be a *bayis LaHashem* — literally, God's house; (2) to be the place where sacrifices will be offered; and (3) to be the place to which the Jewish people will ascend three times yearly to celebrate the Festivals.

The *Beis Hamikdash* serves as a mountain (*har*), a place to ascend to, to look up to, a place that inspires one to feel that he is in the shadow of the *Shechinah*, the Divine Presence. That is the function of the *Beis Hamikdash* emphasized by Avraham Avinu: "*Har Hashem yera'eh* — the mountain upon which God will be seen" and from which the Jewish people will be observed by God. This refers to the first *Beis Hamikdash*, on which the *Shechinah* devolved and which made a profound impression on those who stood in its shadow.

Yitzchak emphasized the second function of the *Beis Hamikdash* by calling it "field (*sadeh*)," a place for growth and development, an environment conducive to bringing out all man's various emotions and expressing them in Hashem's service. This was the essence of the second *Beis Hamikdash*, which lacked the full measure of *Shechinah*, but which still served as a place for prayer and the bringing of the sacrifices.

19

It was left to Yaakov Avinu, however, to perceive the all-encompassing nature of the *Beis Hamikdash* as the House of God. Yaakov clearly knew the place of the future *Mikdash* as one where his forefathers prayed. That is why he returned after having passed by on his way to Charan. Nevertheless after awakening from his dream, he exclaimed, "... verily God is in this place and I did not know it. ... How awesome is this place. This is none other than God's House, and this is the Gateway to Heaven" (*Bereishis* 28:16-17). Although he knew of the distinction of this site as a mountain and a field, its significance as a house, which he perceived at that moment, overshadowed either of those designations. That designation applies to the third *Beis Hamikdash*, which will be eternal and influence the entire world.

Yaakov perceived this aspect of the *Beis Hamikdash* as he was ready to descend into *galus*, where his children would be as the dust of the earth, trod upon by all the nations of the world, yet, at the same time, a source of inspiration and blessing to the entire world.

In *galus* the concept of *Beis Hashem* would be embodied in the House of Prayer, House of Study, and the Jewish Home. These three would preserve the Jewish people in *galus* and enable them to return to *Eretz Yisrael* and receive the ultimate *Beis Hashem*, the third Temple.

To appreciate the precise function of the *Beis Hashem*, we must understand what a house is. A house is basically four walls, a door, and perhaps a window. The four walls serve three functions. First, they create an interior area, a private inner domain, separated from the public domain. The Jewish home must create an environment of Jewish values and morals, an inner sanctum of spirituality that serves as the foundation of Torah learning and observance.

Secondly, the walls form a partition that encompass and unite all the individuals who occupy this inner area. *Shalom bayis* refers to the perfect harmony that the home engenders, where each individual feels himself part of a unit that must function together — each using their unique talents for a common goal. And finally, the walls of the house serve as buffers against destructive foreign influences, hostile to Torah values.

Once the inner area is infused with sanctity and purpose, then the light from the inside can be projected from the windows, and the intense sanctity of this home environment can be exposed to the outside world.

There are several *mitzvos* that apply specifically to a house. The *mitzvah* of Shabbos lights symbolizes the sanctity that the house must engender and the enlightenment of Torah values and ethics. In addition, the Shabbos lights symbolize the harmony that is produced when each member takes care not to step on others in the darkness of ignorance and selfishness. The *mezuzah* and *ma'akeh* (guard-rail) represent the protection the house offers from the physical and spiritual dangers of the outside world. *Bedikas chametz* (checking for chametz prior to Pesach) teaches us that we must from time to time check to see if foreign influences have succeeded in invading the house and remove them. Lastly, the *mitzvah* of Chanukah lights placed outside the door or in the window symbolizes the influence that the Jewish home can have on the outside world.

The letters of the word בית itself hint to its function: *Bais* (ב) represents *binah*, understanding — understanding of what to let in and what to keep outside. *Yud* (י) is a letter of holiness, but it also

represents the unity of all the separate integers that unite to form one unit of ten. The י represents the holiness that pervades the home when all of the individuals unite in service of Hashem with a common goal. And finally, the ך is a sign — a sign to the outside world of the Jewish home's influence on the entire world.

It is significant that the *parashah* that depicts Yaakov's first *galus* deals primarily with our Mothers. The woman is the *akeres habayis*, and more specifically the essence of the *bayis* itself (*Shabbos* 118b). To survive in *galus* and prepare for the *Bayis Hagadol Vehakadosh* — the Third Temple — we must strengthen our public houses, shuls, study houses, as well as our individual homes, to reflect the ultimate functions of that future house of God.

האבות הקדושים נתייחדו כל אחד במידתו המיוחדת. יעקב אבינו התייחד במידת "יושב אהלים". מה משמעות מידה זו? ביאר הגה"צ רבי ירוחם ליואווין זצ"ל מנהל רוחני ישיבת מיר ששלשת ההגדרות של "הר, שדה, בית", הם בחינות שונות של קביעות מקום, החילוק הוא בזה שב"הר" ו"שדה" הוא פרוצים ללא מחיצות, מאידך, בית הוא מוקף במחיצות.

דרגתו של יעקב אבינו היתה שעשה מחיצות בדרגה הגבוהה ביותר, וגדר את כולו מסביב וזה בחינת "בית", כולו "יושב אהלים", מחיצות סביב לו בלי שום פירצה. השם שבו בחר הבורא ית' הוא "בית", כי זהו כל יסוד העבודה להיות "יושב אהלים".

23

other, so that one person would not look into another's tent.²¹

At that point, the *pasuk* recounts:

"The spirit of God came upon him."²²

What does this mean? Rashi explains that Bila'am decided not to curse them after all!²³

What made Bila'am change his mind? Let us understand the significance of "the entrances of their tents were not facing one another." It wasn't just so people wouldn't peek into each others' houses. There is a deeper point here. This is where Bila'am stumbled upon the true nature of the Jewish People.

A Jew has his own corner, his own private domain. And there he is alone, connecting to HaKadosh Baruch Hu with love. This was the point that so impressed Bila'am.

Said R. Yosi, "I never called my wife, 'My wife...' I rather called my wife, 'My home.'"²⁴

The wife symbolizes the "home." And so say *Chazal*:

"His home" — this is his wife.²⁵

It was always the Jewish woman who expressed the private domain, the closed-off corner, where just she and Hashem are found.

During the last two hundred years, the world has undergone revolutionary changes. But from the time of Creation until quite recently, the natural state of things was:

The Woman Is the Guardian of the Home

Today we are in the middle of a war. If we do not stand guard, who knows what tragedy will strike? How many more children are we going to lose? How many more homes need to fall apart in order for us to understand that we must work to protect ourselves?

The task of standing on guard rests first and foremost on the wife. As we mentioned earlier, the private domain, the inner connection with Hashem, the relationship of love with HaKadosh Baruch Hu that goes along with it—the sensitivity to these matters is engraved in a woman's nature, not a man's.

Until two hundred years ago, the private domain, was guarded. Then its walls were breached, and this culminated in the great destruction that took place fifty years ago. We have now rebuilt our people. But we are once again in danger: in almost every Jewish home there is a computer, all sorts of books...

The Breached Walls of Holiness

We live in a time where everything has changed. We don't ride on horses anymore, and if we want to call a friend who lives on the other side of the road, or a neighbor who lives upstairs, we don't shout out to him—we just pick up the phone. Communication is perhaps the area in modern society with the most advancement.

We still remember that once upon a time, if you wanted to place a phone call you had to go home, because people did not have cell phones. Now, everyone is chatting away—men, women and children—everywhere and all the time. On the bus, in the street and even in shul!

It is not just cell phones. Modern communication with radio, television and internet has broken into our private domain. There isn't a moment where a person can be alone with himself. Either he is listening to something on his earphones, or he is talking on the phone. The private domain has been invaded, and the home has turned into a public domain.

The Torah describes to us the Mishkan and the Beis HaMikdash, which were guarded private domains. The height of this privacy was in the *Kodesh HaKodashim*. There were no less than four surrounding walls defending this private corner. First was the wall of the Temple Mount, then was the wall of the Temple Courtyard, then was the wall of the *Heichal*, which was six *amos* thick, and then came another wall that demarcated the *Kodesh HaKodashim* itself.

This is how we need to protect our corner of *kedushah*, the privacy of the Jewish home, the place where we meet Hashem.

quiet little room: the *yichud* room. This is a private domain disconnected from all the noise and action going on all around.

The role of the man is to make a lot of noise, to conquer the world, to do the mitzvos, to learn the Torah.

The woman is the "private domain." She is the very essence of connection with Hashem. She doesn't need all sorts of means in order to have a relationship with Hashem. She doesn't need to lay tefillin, because she herself is tied to Hashem. She doesn't need to wear tzitzis in order to remember, because she remem-

bers naturally. She doesn't need a sukkah in order to be in the embracing presence of Hashem, because her whole being is in such a relationship with Him. She also does not need to learn Torah in order to connect with Hashem, because she is already deeply connected. She is by definition the private domain where the whole relationship with Hashem takes place.

Man originated with 248 limbs and organs, because he bears thousands of tasks. But a woman is created from just one: the rib. She has one task, which is to stay connected to Hashem—and this is her main role.

*A woman of valor is her husband's crown.*²⁷

A woman represents the crowning accomplishment and goal of the Torah and mitzvos, i.e., the relationship with Hashem that can exist only within the private domain.

A child's first *beis midrash* is his mother's womb, where he learns the entire Torah. Afterward he grows bigger in his mother's bosom as she feeds him the purest food. Only when he is stronger and can stand on his own, only after he is weaned, does he come under the auspices of his father. But during the child's first two years of life, only his mother can give him his basis and his foundation.

So much has been lost: the feeling of Shema Yisrael has been lost, the taste for Yiddishkeit, the unique flavor of the Jewish home, the fragrance of Shabbos, the special Jewish feeling of, "His mouth is sweet and He is all delight. This is my Beloved and this is my Companion."³⁸

The tongue wants taste and satisfaction. There are dozens of flavors of ice cream, there are all different kinds of candies, there are so many sorts of cakes and pastries. But if we wouldn't be going after all this, we would experience the incredible pleasure of *tefillah*, of *Tehillim*, of the Jewish home. On a deeper level, it is the soul that seeks gratification and flavor.

The *avodah* of the men has advanced in our day. Our *mezuzos* and *tzitzis* are more *mehudar* than they were in the past. Our *tefillin* are constructed with many *chumros*. People sit and learn Torah all day.

But who and what will bring the *geulah*? The women—the home, the privacy, the love of Hashem as expressed by, "May He kiss me with the kisses of His mouth."³⁹

This is what Chazal said:

The generations are redeemed only in the merit of the righteous women that are in the generation.⁴⁰

The righteous women—the very beings that guard the privacy of the home, of the personal Beis HaMikdash—they are the ones who will bring the *geulah*.

This is the woman's role, and this is her great *zechus*, to bring the *geulah sheleimah* speedily and in our day!

(ב) ונראה להוסיף בזה עוד ע"ד רמז, בהא דתפילות אבות תקנום, שכל אחד תיקן כפי דרכו כעבודת השם, אברהם תיקן תפלת שחרית, כי שחרית הוא זמן יציאת האדם מביתו, ואז הוא עיקר זמנו של עבודת אברהם להשפיע ולפרסם כנגד כל העולם את אלוקותו יתברך, ואולם יעקב תיקן תפלת ערבית, כי הלילה הוא זמן הכניסה איש לביתו, והוא רמז לעבודת יעקב ללמד ולחזק את בני ביתו, להפרידם משאר העמים ולנתקם מהשפעה, ועבודת יצחק הוא הממוצע בין שניהם.

והנה יש למצא רמז לדרך עבודתם של האבות בדברי חז"ל הנ"ל בראש דברינו, והוא שעבודת אברהם היא בבחינת 'הר', שהוא מקום גבוה ונראה למרחקים, וכך עבודתו של אברהם אבינו השפיעה על המרוחקים ביותר לקרוב לאמונה בבורא עולם, וכמו שאמרו חז"ל (טוטה י) על הפסוק "ותשב בפתח עינים" (לה יד) - 'בפתחו של אברהם אבינו שכל עינים מצפות לראותו'. וזו מרת חסד לאברהם, שאינה תלויה כלל האם המקבל ראוי לקבל, ואף אם ירחיק את עצמו לגמרי, מחפש אברהם אבינו כיצד להשפיע אליו, וממילא אין אחד שנמצא מחוץ לתחום ההשפעה. ועבודת יצחק היא בבחינת 'שדה', שהוא משפיע מעצמו על הקרובים אליו, אבל אינו מקרב את עצמו אל מי שמצד עצמו לא עושה מאומה כדי להתקרב אליו. וזו מרת גבורת יצחק, שמשפיעה למי שראוי לקבל את ההשפעה, ומוכן לעשות מצדו משהו כדי להתקרב. ועבודת יעקב היא בבחינת 'בית', והיא תולדה של מרת יצחק, דמכיון שיש כאן מציאות של מי שנמצא מחוץ לתחום ההשפעה, ישנה סכנה שנהיה אנו מושפעים ממנו לרעה, ובהכרח צריך להקיף את עצמנו במחיצות כדי שלא תחדור השפעה מבחוץ, והרוצה להתקרב צריך להיכנס לפנים מן המחיצות.

ומעתה י"ל דמכיון שנודע ליעקב בחלומו שלא ימצא פסול בזרעו ומטתו שלימה, וע"י סימן האבנים הבין שהוא עומד להוליד י"ב שבטים, ידע שהגיעה העת לשנות את דרך העבודה, ושוב אין תפקידו בעולם בבחינת הר ושדה שעניינם להשפיע כלפי חוץ, כי מאחר שתושלם העמדת בית ישראל בהולדת י"ב שבטי י"ה, צריך לצמצם את ההשפעה אל תוך הבית פנימה, כדי לתחום תחומין שיכדילו בין העם הנבחר ליתר העמים.

ועל כן בהקיצו מחלומו אמר "אין זה כי אם בית אלהים", כלומר ש"אין נתי" הר כפי שקראו אברהם, ולא שדה כפי שקראו יצחק, "כי אם בית אלהים". ושוב כשהשכים בבוקר וראה ש"י"ב האבנים נהפכו להיות אחת - "וישכם יעקב בבוקר ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אתה מצבה", והוא סימן לקיום החלום [וכעין פועל דמיוני לקיום הנבואה], אז הוברר ליעקב שנכון הדבר מאת ה', וגילה את דרכו החדשה לעולם ע"י קריאת שם - "ויקרא את שם המקום ההוא בית אל" (כח, יט).

למחר אעזיר

פרשת ויצא פרשה של אבנים, מה שלא מצאנו בפרשיות אחרות. מה פשר הענין? המפתח להבנת הדברים טמון בדברי רש"י (בראשית מ"ט, כ"ד) על המקרא "משם רועה אבן ישראל" וזה לשונו: אבן - לשון נוטריקון אב וכן, אבן ובנין, יעקב ובניו. פרשתנו הלא היא פרשת הקמת בית ישראל על ידי יעקב האב בעזרת האמהות הקדושות, לפיכך האבן, האב - בן, חוזר ונשנה בה. בפרשתנו נשלם ונסתיים דור האבות אברהם יצחק ויעקב, שרק הם נקראים אבות, ומתחיל דור הבנים, השבטים הקדושים הנקראים בנים, "בני יעקב" "בני ישראל". בפרשה זו מתחברים האבות והבנים, אב-בן.

ויקח מאבני המקום

כשהולך יעקב להקים את בית ישראל "ויקח מאבני המקום". את אבן הפינה לעם ישראל נוטל הוא מאבני המקום עליו נאמר: "אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים", וישם מראשותיו. מתחת מוחו ושרעפי הגיגיו.

* צריך ביאור מדוע אמר "אין זה כי אם בית אלהים" בלשון שלילה, ולא אמר 'זה בית אלהים', כפי שאמר "וזה שער השמים".

ונראה בביאור הענין, על פי המבואר בפסחים (פח). 'אמר רבי אלעזר, מאי דכתיב (ישעיהו ב, ג) 'והלכו עמים רבים ואמרו לנו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב' וגו', אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק? אלא לא כאברהם שכתוב בו "הר", שנאמר (כב, יד) "אשר יאמר היום בהר ה' יראה", ולא כיצחק שכתוב בו "שדה", שנאמר (כד, כג) "ויצא יצחק לשוח בשדה", אלא כיעקב שקראו "בית" שנאמר (כח, יט) "ויקרא את שם המקום ההוא בית אל". ומעתה י"ל דכוונת יעקב לומר ש"אין זה" הר כפי שקראו אברהם, ולא שדה כפי שקראו יצחק. "כי אם בית אלהים". [וע"ש במהרש"א, ובפי' הריב"א כתב דדרשינן מהך קרא ד"בית אלהים" ולא מקרא ד"בית אל"].

והלבנת עומק הדברים יש להקדים שמצאנו הכול בין דרך עבודתם של אברהם ויצחק לבין דרך עבודתו של יעקב, וז"ל הרמב"ן על הפסוק "ויקרא בשם ה'" (יב, ח): 'והנכון שהיה קורא בקול גדול שם לפני המזבח מודיע אותו ואלוקותו לבני אדם וכו', וכן אמר הכתוב ביצחק וכו', ולא נאמר ביעקב כן, מפני שהוליד בנים רבים כולם עובדי ה', והיתה לו קהלה גדולה נקראת עדת ישראל, ונתפרסמה האמונה בהם ונודעה לכל עם, וגם כי מימי אבותיו נתפרסמה בכל ארץ כנען. עכ"ל'.^(א)

והרחיב רעיון זה בעל המשך חכמה (לג, יח) וז"ל: 'עם ישראל המה מעון ומכון לאלוקות בעולם השפל, ואין השכינה שורה אלא באלפי רבבות ישראל וכו', ולכן אברהם חפש להפיץ שיטתו ודיעותיו באלוקות לכל באי עולם, באשר חשב כי הוא יחידי, ואח"כ ראה כי ישמעאל יצא ממנו, ולכן נטע אשל להכניס כל באי עולם לברית, ואמרו (סנהדרין צו, ב) וברש"י (שם) שני אלפים תורה מ"והנפש אשר עשו בחוץ" - "דשעבידו לאורייתא", וגם היה זה ככוונה שהלך למצרים מקום החכמה והחרטומים, לפלפל ולקרבם לשיטותיו באחדות ובתורה. לא כן יעקב, ראה שמתנו

שלימה, ובזרעו די שיהיו מעון ומרכבה לשכינה וכמו שהבטיחו וראה שה' נצב עלינו, ראה להיפוך כי בניו יהיו נפרדים מעמים אחרים, מוגבלים בתחום, ואף ללבן חותנו הניחו בטעותו, וכעס על רחל שגנבה התרפים להבדילו מע"ז, כן במצרים היו יושבים בארץ גושן נפרדים מהעמים וכו'. וזה מליצתם שאברהם קיים עירובי חבשלין (יומא כח:) - להכניס אורחים ולקבל גרים תחת כנפי השכינה, אבל לא קבע תחומין, שמה ימנע אחד מלבא לשמוע דיעותיו. לא כן יעקב, קבע תחומין (ב"ר פ"א, ז. פ"ט"ט, ו) - להגביל ולתחום בין עם ישראל לעמים.^(ב)

ועל כל פנים נתבאר דמה שהוליד יעקב בנים רבים כולם עובדי ה', הוא אשר הביאו לשנות מדרך אבותיו שהיו קוראים בקול גדול בשם ה', ולעסוק בהשפעה על בניו ובני ביתו בלבד.

והנה ענין זה שיוליד בנים רבים כולם עובדי ה', נודע לו באותו לילה בו לו בהר המוריה, ובישר לו הקב"ה בחלום "כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך" (כח, טו). ופרש"י "דברתי לך", לצרכך ועליך. מה שהבטחתי לאברהם על זרעו, לך הבטחתי ולא לעשו, שלא אמרתי לו כי יצחק יקרא לך זרע, אלא "כי ביצחק" (נדרים לא:) ולא כל יצחק. וכשנדר יעקב את נדרו לכשיתקיימו בו אותן הבטחות שהובטח אמר: "והיה ה' לי לאלהים", ופרש"י: 'שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף שלא ימצא פסול בזרעו כמו שאמר "אשר דברתי לך", והבטחה זו הבטיח לאברהם שנאמר (יו, ז) "להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך". הרי שיעקב הובטח בחלום שכל בניו יהיו כשרים ועובדי ה'.

* ועוד היה ליעקב סימן על זה כמה שהאבנים שהניח מראשותיו נעשו לאבן אחת, וכדברי המדרש (ב"ר פ"ח, יא): "ויקח מאבני המקום", ר"י אמר י"ב אבנים נוטל, אמר כך גזר הקב"ה שהוא מעמיד י"ב שבטים. אברהם לא העמידו, יצחק לא העמידו, אני - אם מתאחות הן י"ב אבנים זו לזו, יודע אני שאני מעמיד י"ב שבטים. כיון שנתאחו י"ב אבנים זו לזו ידע שהוא מעמיד י"ב שבטים. והיינו שבודאי אין מעלתם של י"ב שבטי י"ה, אשר מהם נבנה בית ה', אלא בהיותם כולם עובדי ה', וזה התברר בהתאחדות י"ב האבנים לאבן אחת, כי העבודה לאל אחד מיחדת אותם ומצרפת אותם להיות אחד, וכדברי המדרש שהביא רש"י להלן (מו, כו) יעקב שבעים היו לו והכתוב קורא אותן "נפש" לפי שהיו עובדים לאל אחד. ואולם אם לא היו מתאחזין היה בכך סימן שאין מטתו שלימה, וממילא אינו מעמיד י"ב שבטים כפי שאבותיו לא העמידום.

Each of the Avos had an equally vital part in the process of bringing out the full spiritual potential of the Mikdash. When Chazal say, *lo K'Avraham v'lo K'Yitzchak*, not like Avraham and not like Yitzchak, they are telling us that in our own personal *aliyah* to Yiras Shamayim we should not stop at the level of Avraham Avinu or of Yitzchak Avinu, but continue in our *avodah* to the level of Yaakov Avinu, and develop ourselves spiritually to the point where we have established our *emunah* and *bitachon* and Yiras Shamayim to be as stable as a permanent dwelling.

The Avos represent a continuum of Divine service, and each of their contributions are essential to proper fulfillment. The *har* symbolizes a person's struggle to rise in his spiritual accomplishments, as the *possuk* says, "*Who shall ascend the mount of Hashem; who shall stand in His holy place*" (Tehillim 24:3). One needs to climb from the *emek habacha*, the valley of tears below, and overcome the energy-sapping physical forces of this world which, like gravity, pull a person down and make every step of the ascent more and more difficult. Without the great effort of the climb, however, one could never reach the top of the mountain.

To climb Hashem's 'mountain' is a purposeful endeavor. A regular mountaineer merely plants a flag when he reaches the top. He has his photograph taken and comes down once again. Not so the Divine pioneer. His goal is not simply to reach the summit; he climbs in order to accomplish something much greater. Once he reaches the peak he can begin cultivating the *sadeh*, the field that he finds there. *Sadeh* is the stage of human development that applies toil and intelligence to the cultivation of the soil so that fruits may be produced and life may be sustained in that place. This also alludes to the *dominion* of mankind over all creation. ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו. "And God said, 'Let us make man in Our image and in Our likeness, and he shall rule over the fish of sea and over the fowl of the Heavens, and over the animals, and over all the earth, and over all that creeps on the earth'" (Bereishis 1:26). The *sadeh*, therefore, is a place that is domi-

nated by the creative efforts of man. This is the nature of a field both in the material and spiritual sense. The Divine service, the *avodah* of Yitzchak Avinu, was to utilize the raw materials of the world in a conscious effort to produce sanctity. He took the *har* of Avraham his father and cultivated it into a field, a place that could sustain the elevated spiritual life of human beings striving after Godliness.

Previously, we discussed the idea that a house suggests permanence. It is the fortress that protects us from external elements. In this sense, Yaakov Avinu's *avodah* focused on protecting the fruits of Avraham and Yitzchak Avinu's labor by building a structure around it. We have many structures and institutions which are the legacy of Yaakov Avinu's work. The *beis hakenesses* (synagogue), the *beis midrash* (house of study), and the *Beis HaMikdash*, our Holy Temple, may it be speedily rebuilt. There is also the Jewish home, which is known as a *mikdash me'at*, a microcosm of the Holy Temple. It serves as an island-fortress of purity and holiness, holding firm against a sea of ruin and destruction.

There is another aspect to *bayis*, however. After all the prodigious efforts of cultivating the precious fruits of spiritual growth and using the world for the purpose for which it was designed, a person may be graced with Divine closeness. It takes many years of hard work to build proper habits and refine one's character, to bring one's whole being in line with the will of the Ribbono Shel Olam. Yet the reward for this

כל אחת מהאבנים האלה, דורות ההמשך הבאים מכח ישראל סבא אומרת: עלי יניח צדיק את ראשו (רש"י שם) כלם יודעים שבאים הם מכח אב אחד, לכן מיד עשאו הקב"ה אבן אחת. כלם ביחד מכח היחד - האחדות, כאיש אחד בלב אחד. כל זה נפעל ע"י "ראשו של צדיק". וכמו שכתב הרמב"ן: לקח יעקב שתיים עשרה אבנים מאבני המזבח שניעקד עליו יצחק אביו ושם אותם מראשותיו, להודיע שעתידים לעמוד ממנו שנים עשר שבטים. ונעשו כלם אבן אחת. וישם אותה מצבה ויצק שמן על ראשה. ויקרא שם המקום ההוא בית א-ל. הבית אשר בנה יעקב קראו בית א-ל, לאמר שבונה הוא בית לה', לשם ה'.

וישם לראשותיו - כל דעתו מחשבתו והגיגיו על האבות והבנים שם עליהם להיותם בית ה'. זה שלב א' של הבנין. בזה השליט עליהם שלטון הדעת והשכל.

עמק הכוונה הם שנתנו לו כח לגול את האבן. אף אנו נוסיף: "וירא והנה באר בשדה" וירא זו ראיית העין ומיד ייחד לבו וגלל האבן.

נתן עיניו ולבו למענם. לאחר שכבר מקודם נתן ראשו עליהם.

כאן הגיעה העת לשלב ב', לידת השבטים. אחרי "אבן הפינה" נבנה הבנין המרכזי, הטרקלין, שבטי י-ה. האב-בן - מכח האבות הגיעו הבנים, רק כעת קבלו האבות את מעמדם כאבות. כשם שאין מלך בלא עם, כך אין אבות בלי בנים.

נולדו הבנים, עכשיו צריך להבנות הבית, בו יוכלו הבנים להתפתח להמשיך את כח האבות: קדושתם, הליכותיהם ומדותיהם הנאצלות להיות ברא כרעה דאבוה.

זה יכול להיעשות רק בהבדלות מוחלטת מכל ההשפעות שאינן מכח האבות. הבדלה בין קדש לחול, בין אור לחשך, בין ישראל לעמים, בין יום השביעי לששת ימי המעשה, לדעת שכל אלה אינם יכולים לשמש בערבוביה.

33

אבן-מצבה. גל אבנים

עתה מגיע השלב השלישי: ויקח יעקב אבן - אב-בן - ויקימה מצבה. כתב הספורנו: להורות שיהיה הדבר יציב. ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים. אבות ובנים לעשות גל - גל - מחד מסתיר ומכסה אשר תחתיו. ומאיך לשון גילוי. מחד מפריד - גל - ומחד מקשר ומחבר, אבן מצבה. עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבר אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבר אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה.

הקיום הוא בהבדלות מוחלטת, אני לא אעבר אליך ואתה לא תעבר אלי. עם ישראל יכול להיות עם ה' רק כאשר מנתק כל קשר עם הכחות הנוגדיים המונעים את עם ישראל מהשגת השלמות. המצבה הראשונה, האבן המאחדת את העם מבפנים, הקמת העם. "והגל הזה" מפריד בין העמים. האבן שמאחדת את העם מבפנים, כמצבה הראשונה, זו שנתהוותה מהאבנים הבודדות שנהיו אבן אחת, כי רק בהיות ישראל עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב, יוכל להגיע לתכליתו להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש. הגלוי בא אחרי הגל. רק בזוהר כח הרע מתגלה כבוד ה' תכלית הטוב.

36

effort is eternal life. The King of kings invites the faithful servant into His house, the *Beis Elokim*, where a permanent relationship ensues. Shlomo HaMelech expressed the yearning of Kenesses Yisroel, the community of Israel, for the intimacy with Hashem it had once tasted when he wrote, "Draw me after You and we shall run; the King shall bring me to His chambers" (Shir HaShirim 1:4). Thus, when Yaakov Avinu called the Temple Mount a *bayis*, he declared his newly discovered closeness to the Ribbono Shel Olam, the result of seventy-seven years of purposeful effort and growth. Yaakov Avinu had succeeded in refining his personality to the point that the world was transformed into a vehicle for creating a

deep, permanent, and profoundly intimate relationship with the Holy One Blessed Be He, as the *possuk* says, "ואני קרבת אלקים לי טוב" - As for me, God's nearness is my good." (Tehillim 73:28)

"Our Forefathers"—The Uniqueness of the Patriarchs

Jews have three Patriarchs—Abraham, Isaac, and Jacob. Abraham's main character trait was that of lovingkindness. It led Abraham to find God by appreciating and recognizing how God gave of His own lovingkindness into the world. Abraham saw this lovingkindness manifested in the world as testimony to God's existence, and Abraham himself served God through

his own trait of lovingkindness. When a person has a certain positive trait, he will tend to see it also as it appears in other people, and as it is manifested in other places.

Isaac did not rely solely on his father, Abraham, to teach him about God. Rather, he found God through his own character traits of discipline and self-control. Through this attribute of *gevurah* (self-discipline), Isaac was able to see the clarity of God's spiritual manifestations in the world.

Abraham was tested by God with ten tests, all of which challenged Abraham's view of God as all-loving and all-giving. (Although God is all-loving, discipline plays a role in how He demonstrates this love.) Isaac was able to relate to God's aspect of discipline and judgment—His holding back of giving.

Jacob's attributes of truth and beauty (*tiferet*) were the paths through which he found, served, and related to God. He was able to reconcile the seeming contradictions between God's giving to the world and His holding back from giving, or punishing people. Thus, Jacob drew on his grandfather's lovingkindness and his father's self-control, and integrated the two into his own personality. Like his father and grandfather, he then applied his trait of truth to his perceptions of how God acts in the world.

In this prayer, we repeat the word "God" with the name of each Patriarch. The text could have said that God is the "God of Abraham, Isaac, and Jacob." Instead, it says that He is the "God of Abraham, God of Isaac, and God of Jacob," thereby emphasizing how each Patriarch forged his own relationship with God based on his unique character attributes. It is similarly the task of every Jew to discover, relate to, and serve God according to his or her own primary nature.

The spectrum of all character types of Jews are reflected in the three characters of the forefathers. Every Jew can tap into the spiritual pools of the forefathers in order to learn how to relate to God according to his or her individual nature or circumstances. The Patriarchs serve as models from whom we each can discover our true nature and our way of serving God. This idea of spiritual heritage forms the core of the first blessing of the Amidah, in which we praise God that He has given us a spiritual heritage through which we can always relate to Him.

We start the first prayer of the Amidah, then, by recognizing that God is "our God" and then mentioning that He was God to our forefathers. This shows that each of us should strive to find a personal relationship with God when we pray. Only after finding our own personal connection with God should we draw on the historical relationship between the forefathers and God that also enables us to connect with Him.

"Great, Powerful, and Awesome," and "Most High"

The Avot prayer next refers to God as "Great, Powerful, and Awesome" (*gadol, gibbor, vehanorah*). The Zohar defines "great" (*gadol*) as meaning that God manifests His greatness by doing deeds of lovingkindness. "Powerful" (*gibbor*) means that God relates to the world through acts of justice, and "Awesome" (*norah*) means that God manifests His Presence through truth and beauty. These are the same characteristics through which Abraham (lovingkindness), Isaac (power, through self-control), and Jacob (truth and beauty) related to God. Because our forefathers related to God in this way, we now can relate to these manifestations of God as well.

WE HAVE LEARNED THAT DAVENING INVOLVES a journey of sorts to Yerushalayim, where we enter the *Beis HaMikdash* and eventually even the *Kodesh HaKodashim*. In our day, sadly, the *Beis HaMikdash* does not exist, so of course we cannot enter it physically. How, then, are we to replicate the experience of being immersed in that holy environment?

It is true that the *beis haknesses*, the shul, serves that purpose. It is a *mikdash me'at*, a diminished form of *Mikdash* where we go to daven. It is where our bodies are physically located when we take this journey. However, can we not somehow create a spiritual

"place" that our *neshamos* reach when we are davening that in some way brings us even higher?

Rav Elchanan Wasserman writes of a conversation he once had with the Belzer Rebbe when they were both in Marienbad. They spoke about the well-known entreaty of Moshe Rabbeinu that begins, "*Va'eschanan el Hashem ...*" The numerical value of the word *va'eschanan* is 515, alluding to the 515 *tefillos* that Moshe davened. Now, what is so significant about the number 515?

The Belzer Rebbe offered a brilliant insight. He mentioned a Midrash that states that the *Aibeshter* came down with his *machaneh*, His camp, as it were, and "built" the first wall of the *Beis HaMikdash*. The *gematria* of *מַחֲנֵה*, *machaneh*, is 103. After the *Ribono Shel Olam* "paved the way," Avraham came and "built" the second wall. He referred to the site of the *Beis HaMikdash* as a *har*, mountain. The *gematria* of *הַר*, *har*, is 206 (including the *kollel*, the word itself). This is twice the value of the word *machaneh*. Yitzchak followed his father's example. He "built" the third wall. He called that place a *sadeh*, field. The numerical value of the word *שָׂדֵה*, *sadeh*, is 309 — three times the value of *machaneh*. Yaakov Avinu followed suit and "built" the fourth wall. He called it a *bayis*, house. And yes, remarkably, the numerical value of *בַּיִת*, *bayis*, is 412, or four times the word *machaneh*.

The Belzer Rebbe then turned to Rav Elchanan and explained, "*Moshe Rabbeinu's tefillah* is in the form of *va'eschanan*, because, amazingly, Moshe completes the *Beis HaMikdash* with his building of the roof; he is the last piece of the puzzle. Astoundingly, the *gematria* of *בְּאֶתְחַנֵּן*, *va'eschanan* is 515, or five times the amount of *machaneh*!"

In order for us to "build" a *Beis HaMikdash* each time we daven, it is incumbent upon us to call on the lives, deeds, and sacrifices of our *Avos*. It is their example that we must always try to emulate, for it was their actions that built the Jewish people. And it was they, as the Belzer Rebbe explained, who "built" the *Beis HaMikdash* themselves.

41
וְחָנָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ כִּי כָל דָּבָר יֵשׁ לֹו שֶׁ
קָוָה, וְעַדְיִין אֲנוּ צְרִיכִים לִיקָר
קְדוּשַׁת הַמִּקְדָּשׁ, לְהַשְׁלִים לֹד הַשְּׂמִיטָה הַיְיָ
לְנַפְתּוֹ הַמִּקְדָּשׁ, וְהֵנָּה אֲמָרוּ הו"ל (בְּעֵינֵינוּ)
{ אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ שְׂכִינָה בְּיַהֲוֵהוּ לֹא זָכוּ אֵשׁ
אֲוֹלָתָן, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה צְנִיטָה הֵם מִמְּשִׁיבִים
שְׂכִינָה לְחַחְמוּנִים, ע"י שְׂמִיטָדִים צִיחַ בְּקו"ט.
וְאִישׁ וְאִשָּׁה [עַם הַכּוֹלֵל, הַיְיָ שְׂנִיטָה צִיחַ
עוֹלָה חַרִי"ת, חֵף-עוֹלָה ו' פְּעָמִים ק"ג, שְׁעַל
יְדֵי קְדוּשַׁת הַצִּיחַ שֶׁל יְהוּדֵי נְתוּחָה הַלֵּךְ
הַשְּׂמִיטָה, וְהוּא יִקְרָא הַצִּיחַ, שֶׁרָק עִי"ן נִצְנָה
עלֵי שְׂאֵר הַחֻמוֹת וְהַתְּקָרָה.